

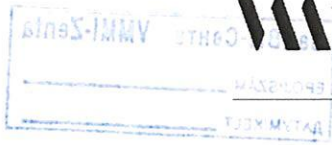

Измене и допуне Програма рада Завода за културу војвођанских Мађара за 2022. годину

1. Увод

Програм рада Завода за културу војвођанских Мађара (у даљем тексту: Завод) за 2022. годину на основу статута Завода – као и претходних година - се фокусира се на четири приоритетне области: (1) јачање улоге мађарске културе у Војводини у *изградњи и развоју заједнице*; (2) неговање и дигитализација материјалног и духовног културног наслеђа националне заједнице војвођанских Мађара; (3) пружање помоћи у изградњи модерних институционалних услова за културно стваралаштво, односно *савремену културу* Мађара у Војводини; и (4) обезбеђивање једнаких могућности – са посебним освртом на мађарску заједницу у Војводини – приступ културним добрима и услугама, и то помоћу система средстава *отворене културе*.

Основни задатак Завода, као државне институције са седиштем у Сенти, основаног од стране Националног савета Мађарске националне мањине и Аутономне Покрајине Војводине, за 2022. годину је документовање, истраживање и презентовање културе националне заједнице војвођанских Мађара; оснивање и обезбеђивање рада стручних библиотека и интернет база података; обезбеђивање стручних усавршавања, односно трансфера знања; пружање информација, саветовање; презентација културних вредности, истраживање њиховог друштвеног утицаја, односно проучавање промена културних институција; анализа рада културних заједница, обављање истраживања који помажу њихов развој – проналазећи методе које омогућују функционисање и у онлајн простору; као и пружање других научних и културно-просветних услуга у следећим активностима и структурама:

Завод тренутно има десет делокруга рада дефинисаних у пословној класификацији (један руководилац правног, финансијског и кадровског одељења, један материјално-финансијски референт, референт за опште послове, два референт за просвету, један библиотекар, три техничара документариста за дигитализацију, један архивар народне музике), као и директор, мада би у складу са новим потребама било потребно барем још троје сталних запослених (један библиотекар, један техничар дигитализације и финансијски асистент).

Било би потребно да се установи стална радионица за дигитализацију материјала који се тичу војвођанских Мађара попут радионице за дигитализацију која има задужене особе којој именоване особе из региона достављају податке. Особе задужене за регион би биле колеге из завода, а особе које достављају податке би били спољни сарадници. Области: база података периодике, издања, стручних књига и белетристике (2-4 особе); фототека (2-3 особе); аудио база етнографије и фолкористике (3 особе); аудио база просвете (1 особа); база података и фототека уметности (1 особа); база података позоришта (1 особа); база података музике (1 особа); (у далекорочном планирању се предвиђа и база података филмова и медија).

Завод реализује неколико програма развоја у стручном партнерству са Културним савезом војвођанских Мађара.

И током 2022. године, ће рад Института бити усклађен са епидемиолошким мерама.

2. Инфраструктура

Локална самоуправа општине Сента је Историјском архиву Сенте и Заводу за културу војвођанских Мађара предала право коришћења комплекса бр. 1 бивше сенћанске касарне, где на приближно 600 м² површине где је уређено и опремљено складишта јавне збирке (архива и библиотека), а потребно је уредити и један истраживачки објекат. У приземљу зграде смо уредили магацински простор. Потребно је опремање складишних канцеларија и просторија за истраживаче намештајем и техником, као и даље уређење простора за складиштење, задаци су за предстојеће године. Потребно је покренути услуге грејања, снабдевања струјом и водом. Неопходно је одржавати температуру у складиштима између 10 и 12 степени у зимском периоду како се материјали који се тамо већ чувају не би оштетили, а осим медија на папиру, могу се складиштити и други медији (попут екстерних складишних јединица, уметничких предмета, фото негатива, фото материјала, фото стакла, итд.) У буџету завода, дакле, мора бити обезбедена могућност да се покрију годишњи режијски трошкови касарне.

Наш Завод архивира значајан део дигиталног блага војвођанских Мађара, зато је важно на годишњем нивоу развијати рачунарски парк, дограђивати софтвере, а наглашена је потреба да се обезбеди и редовно одржава сервер великог капацитета за складиштење података, наиме без поменутог не можемо безбедно чувати огромну количину дигиталних података. Потребне су још и јединице за складиштење података: набавити Transcend TS4TSJ335T3 External HDD 4 TB 3.5" (2 db), Transcend 2.5" 2TB StoreJet 25M3, External HDD, 5400rpm, Anti-shock, USB3.0 (2 ком). За дигитално очување података одговарајућег квалитета је потребно ићи у корак са техничких развојем: набавити један скенер негатива великог капацитета (Epson Expression 12000XL Pro), а у дугорочном плану је и набавка једног тродимензионалног ласерског скенера – помоћу којег се може забележити тренутно стање споменика културе, скулптура, као и важних предмета из наслеђених збирки.

3. Грађење и развој заједнице

1. *Културни развој насеља уз активно учешће локалног становништва*

- а. Наш Завод координира и помаже рад **Комисије ризнице културних вредности војвођанских Мађара (КРКВВМ)**. Задатак нам је да одржавамо контакт са члановима локалних комисија за базу података вредности; контрола и допуна предлога које пристижу; даља теренска истраживања у вези предлога елемената за локалне базе података вредности. Досада пристигле кандидатуре показују да локални сакупљачи вредности знају да препознају вредности свог насеља, међутим, често не умеју дати одговарајући опис датог елемента, према аспектима потребним за базу података вредности. Често означавају елементе о којима не постоји (стручна) литература, па имају још тежи задатак. У таквим случајевима

- треба додатно испитати тематику, додати питања и аспекте за описивање тематике, евентуално обавити мање теренско истраживање по том питању.
- b. Наш задатак је припрема елемената из Иностране ризнице културних вредности, **за више нивое предлагања**, одабраних из базе података вредности од стране комисије. КРКВВМ је изгласао проширење Ризнице културних вредности војвођанских Мађара новим елементима. Током 2021. године је стигло 120 поднесака. На основу резултата онлајн гласања о прихватању поднесака, Ризнице културних вредности војвођанских Мађара достављено је 60 нових предлога, поред постојећа 64. Следећи задатак у 2022. години је припрема и проширење комплетне документације прихваћених поднесака, као и припрема селекције елемената који се бирају из Националне регионалне збирке мађарских вредности у иностранству и Ризнице културних вредности војвођанских Мађара за подношење на вишим нивоима.
- c. Обезбеђивање могућности представљања и сусрета за **локалне ризнице културних вредности**
1. *Дани војвођанске културне баштине*. Програм Дана културне баштине има за циљ популаризацију сакупљања културних вредности са научном, образовном и практично оријентисаном намером. Кроз лично присуство и изградњу односа, локално становништво, потенцијални предлагачи и чувари вредности изблиза упознају рад Ризнице вредности. У међувремену, уз стално присуство штампе, покрет сакупљања вредности постаје легитимнији и челници насеља осетиће снажнију потребу придруживања програму. Од предавања која се могу чути на данима културне баштине, касније се могу припремити и публикације. Суорганизатор: Локална комисија ризнице Стара Моравица
  2. Покретање серије разговора *Добра пракса ризничара* онлајн (подкаст, видео уживо) са челницима локалних културних вредности у Карпатском басену, као и разговор о њиховој доброј пракси по принципу један ризничар једна прича.
  3. Оснивање рубрике *Наслеђе и заједница* на сајту (ertektar.rs). У оквиру ове рубрике извештавамо о добрим праксама војвођанских локалних ризница у вези са догађајима. Развијаће се на сајту Ризнице културних вредности војвођанских Мађара (ertektar.rs) и промовисаће се на друштвеним мрежама ризнице.
  4. *Ризничарски ментор програм*. Пружање помоћи у функционисању војвођанских локалних ризница путем регионалних ментора. Ментори изаберу по жељи неколико места и тамо помажу комисијама локалних ризница у изради предлога, у сакупљању потребних података и документације, израда конкурсне

документације за Конкурс Хунгарикум, у планирању и извођењу ризничарским манифестацијама.

- d. Допуна и унапређење садржаја сајта **ertektar.rs** наставља се и у 2022. години.
- e. Конкурс Хунгарикум – 2021/2022. **Методолошки приручник:** Публикација има за циљ да представи добре праксе које су већ примењене у циљу ревитализације локалних вредности – било у оквиру Ризничарског покрета или неке друге сличне иницијативе засноване на вредностима. Поред реализованих пројеката, публикација садржи и узорке и методолошка упутства која помажу локалним заједницама да испланирају програм ревитализације за одређену вредност. **Радна свеска:** Радна књижица је замишљена да буде почетак серије која деци (школског и основношколског узраста), родитељима и наставницима представља вредности војвођанских Мађара. Планирани први део бави се нашим народним уметничким вредностима и нашим културним наслеђем везаним за фолклор. Кроз игру и задатке, она представља наше вредности у области предметне народне уметности (нпр. дрвени забати са украшени симболом сунца, везени делови ношње из Дорослова, и др.), из богатог фолклора војвођанских Мађара- песама, народних дечијих игара, народних приповедака и веровања. Желимо да штампану радну свеску учинимо интерактивном са Кју Ар кодовима који воде до оригиналних и нових аудио материјала доступних у Дигиталној бази података војвођанских Мађара.
- f. **Пејзаж као мапа – радна свеска.** Радна свеска има за циљ да продуби локално знање код ученика виших разреда основне школе, посебно ученика 7. и 8. разреда, помажући им да важне информације не морају стекну на нивоу формалног образовања. Неопходно је развити методологију у којој учествују и искусан наставник и искусвени васпитач. Овај методолошки оквир ће касније бити погодан за примену већ развијене основе у другим насељима, без обзира да ли се ради о насељу мањем или већем од Чоке, које су његове карактеристике, каква му је историјска прошлост и које области су доступније у погледу стицања знања и искуствене педагогије.
- g. **Хероји свакодневице – Пишимо историју.** У наставку нашег истраживачког пројекта за Хероји свакодневице – Пишимо историју за основце и средњошколце који траје већ неколико година, акценат је и даље на представљању истакнуте особе из заједнице у насељу, кроз коју младе генерације упознају историју насеља и значајне локалне личности. Програм у 2022. настоји да покрије насеља и школе које још нису учествовале у овом истраживачком конкурс у и нису извештавали о сопственим свакодневним херојима. Планирана насеља: Торда, Скореновац, Бечеј, Темерин, Купусина.
- h. **Креирање публикације о локалним производима.** На основу теренског рада последњих година, види се да су мађарска насеља у Војводини, у

прихватљивој мери добро снабдевена локалним домаћим производима, али су слабо видљива у ужем окружењу датих насеља, а још мање у ширем. Дакле, постоји велика потреба за мапирањем и промоцијом понуде локалних производа, који су важан елемент ризнице, а који су до сада били слабо резимирани на нивоу Војводине с једне стране, а са друге стране, могуће је креирати штампану публикацију локалних производа. Ово потоње ће се реализовати уз ангажовање партнерских институција и удружења у Војводини и Мађарској.

- i. **Успостављање нових и ближих односа са мађарским институцијама и међународним представницима ризничарског покрета.** Размена искустава, заједнички догађаји, публикације, споразуми о сарадњи на институционалном нивоу у области реализације одређеног циља, а кроз све то учинити видљивијим Ризницу културних вредности војвођанских Мађара у Карпатском басену у циљу повећања привлачности културне и туристичке понуде од Мађара за Мађаре.

2. Програми образовања одраслих

- a. **Обуке библиотечке групе Капоч.** Организација годишње акредитоване библиотечке обуке *Веб архивирање као задатак библиотекара* које ће се одржати у марту 2022. (Предавачи: информатичарка Зита Брендарик Прокец и библиотекарка Дора Хичик). Стручна усавршавања од стране мађарског Библиотечког Завода. Наставак стручног усавршавања библиотекара у сарадњи са Библиотечким Институтом у Будимпешти. *Инвентар, отпис - правила и праксе. Редовна израда годишње статистике.* Покрајински буџет: 100.000 динара (3.08), 40.000 динара (3.03)
- b. **Методика примењених игара (24 часова).** Обука оријентисана на праксу. Циљ обуке је оспособљавање професионалаца из области позоришне и драмске педагогије, који ће бити оспособљени да обављају послове водитеља и организатора дечјих и омладинских позоришних представа и програма током курсева који се углавном баве стицањем праксе; да креира педагошке аспекте позоришних представа за децу и младе; укључивање оних који су у јавном образовању и високом образовању у позоришне програме; примена, преношење и настава позоришних и драмских облика рада; планирање и извођење драмских часова за обраду позоришних представа; извођење дечије и студентске глуме; бављење са друштвеним слојевима до којих позоришта теже допиру, креирати за њих сложене програме; креирање позоришно педагошких дела (представа, часова, програма); да спроводи вишегенерацијске позоришне процесе, ствара нове прилике у заједници (припрема аматерских група за градске прославе, или креирање и/или менторство аматерских уметничких група). Важан део

- обуке је развој личних компетенција полазника, због чега се развија креативни покрет, сценски говор, поезија, планирање и извођење драме, „читање” (фотографија, покретна слика, сценска слика, песничка слика, песма као слика), рад оријентисан на праксу у области комуникације и самоспознаје. Обука наставника у 5 модула у укупном трајању од 120 часова предата на акредитацију. Покрајински буџет: 80.000 динара (3.03), 60.000 (3.05)
- c. **Обука за водитеља групе.** Обука водитеља група мађарских културних друштава у Војводини у оквиру појединачних тема. На обуци из 2018. као могуће теме су покренуте писање пројеката, прикупљање средстава, људски ресурси и ПР. Након процене потреба, започиње се обука од једне, две или три прилике Културним савезом Војвођанских Мађара. Обука би се одржавала по други пут. Паралелно би се одржавали мотивациони тренинзи за руководиоце група за народног плеса и вође група народних игара да припреме чланове не само за сценски наступ, већ и за доживљај заједнице. Обуке викендом трају један или два дана са извођачима који деценијама са истим ентузијазмом и истрајношћу васпитавају своје полазнике. Покрајински буџет: 100.000 динара (3.04)
- d. **XXIV MAdT**, стручни камп аматерских и ђачких глумаца војвођанских Мађара, има за циљ јачање глумачког покрета, његов стручни развој путем усавршавања чланова тог покрета. Циљна група: у првом реду чланови или кандидати за чланове мађарских аматерских глумачких група и ученичких група у Војводини. Камп ћемо организовати у јулу 2022. године у Сенти. Суорганизатор је Културни савез војвођанских Мађара. Учесници ће радити у три групе за глуму, као и једној групи за театар покрета, односно у једној групи за режију. Према нашим плановима учесници ће поред часова говора моћи да се испробају и као филмски глумци или као филмски режисери. Број учесника: 50 особа. Осмодневни стручни програм обухвата глумце узраста од 15 до 32 године, у групи театар покрета, узраста између 18 и 25 година, док у случају редитеља, у војвођанским и панонским насељима са мађарским живљем, долазимо до узраста изнад 18 година. Покрајински буџет: 100 000 динара (3.03), 40 000 динара (3.05)
- e. **Пазите када данас говорите!** је обука чији је циљ да наставници који припремају рецитаторе, од стручњака и признатих рецитатора усвоје основне и напредне технике рецитовања, а то стечено знање ће моћи ефикасније да предају младим рецитаторским поколењима. Суорганизатори су Културни савез војвођанских Мађара и Удружењем рецитатора војвођанских Мађара. Покрајински буџет: 100 000 динара (3.03), 40 000 (3.05)
- f. **Народна музика и инструменти у настави.** Обука за педагоге предата на акредитацију.
- g. **Понеси на пут I–II.** Обука за педагоге предата на акредитацију.

- h. **Обука руководиоца народних певачких група:** Серија од 8 викенд предавања током целе године о прикупљеној народној музичкој грађи војвођанских микрорегија. Предавачи: Ана Берек Чизмадиа, Жужана Сабо Кочиш, Тинде Фабри Иванович, Анамарија Сабо, Ана Шереги, Каталин Харди Клем и други. Наставак 30-часовне обуке одржане 2021. године са око 40 људи у Сенти, Креативној кући и Интернату.
  - i. **Обука предавача народне музике,** обука инструктора народног музичког васпитања (недељна едукација народне музике) коју води Завод, са предавачима из Мађарске. 4 пута годишње.
  - j. Одржавање летње академије за наставнике уметности, пре свега наставнике музике. Шестодневна резиденцијална обука са инструкторима из земље и Карпатског басена, обрада научних и педагошких истраживања у области музичког образовања.
  - k. Током године, наши запослени учествују на разним **стручним усавршавањима**, конференцијама и састанцима у Карпатском басену - јачајући тако професионалну спремност и отвореност нашег завода. Изградња професионалних односа са трансилванијским професионалним организацијама и институцијама у области глуме. Покрајински буџет: 150.000 динара (3.04)
3. *Промоција традиционалних и нових облика учења у заједници и повећање људског и друштвеног капитала*
- a. Као сарадници Културног савеза војвођанских Мађара ћемо 2022. године одржати онлајн **Културни форум Карпатског басена**, чија тема ће бити јачање добре праксе јавног образовања и представљање активности, односно планова на нивоу Карпатског басена који се односе на увођење нових метода.
  - b. **Библиотека Група Капоч** је пре четврт века, са десет удружења која су у интересу војвођанских Мађара са улогом јавног образовања, основала једну такву библиотечко-информациону методолошку групу, чији је основни задатак подршка јужних Мађара у пружању информација на матерњем језику, као и развој библиотека јавног образовања, удружења, читаоница и школа; јачање оних односа и међуљудских веза, које могу даље да помогну развоју културе јужних Мађара, нарочито у јачању културе читања, ефикаснију набавку, расподелу и ширење књига на мађарском језику, очување и неговање мађарске свести о идентитету, интеграција у свеобухватни систем светске и мађарске културе, као и очување културног наслеђа наше националне заједнице. Покрајински буџет: 100 000 (3.08)
1. **Онлајн или лични сусрет.** Два пута годишње (на пролеће и јесен) сусрет са руководиоцима Библиотеке групе Капоч. Циљ: процена

- ситуације, дискусија о проблемима, тражење предлога за теме и успостављање кохезивне мреже контаката.
2. **Усклађивање активности дигитализације.** Важан задатак 2022. године је укључивање библиотека у рад Вамадиа. Током фебруара, презентација библиотекарима о томе како Вамадиа функционише и са корисничком и са уређивачком страном, и разговарати о конкретним задацима.
  3. **Мониторинг добре праксе.** Годишње једном презентација добре праксе, где би војвођански библиотекарски размењивали идеје, савете а те добре праксе би биле постављене на обновљени сајт Завода за културу војвођанских Мађара, где је Библиотечка група Капоч добила посебну стручну страницу. Такође, могу да се договоре о предлозима, шта да се постави на нови сајт код теме Капоч. Припрема: прелиминарне информације о активностима библиотека чланица, праћене циљаним позивом колега да представе неки библиотечки догађај или активност (нпр. тендери које библиотека расписује, поврмени догађаји, нпр. покрсти дана поезије, редовне или једнократне сесије...). Организовање тим билдинга: тим билдинг може бити активност радионичког типа, нпр. планирање могућег заједничког пројекта (библиотечка сесија, изложба, догађај) или библиотечке терапије или евентуално драмско педагошке сесије.
  4. Јачање односа са матичном државом, учешће на стручним манифестацијама – Путујућа конференција, сусрет библиотекара Карпатског басена, и пријава за стипендију Парламентарне библиотеке под називом *Библиотека која повезује*.
  5. Организација сусрета писаца-читалаца. На основу предлога библиотека чланица, позивање и турнеја једног популарног мађарског књижевника у више институција.
- c. У оквиру **Менторског програма за глумце** на плану аматерског глумачког покрета ће нам и током 2022. године задатак остати да пружамо стручну помоћ приликом постављања конкретних представа. Током године примењујемо сваки вид комуникације: од консултација преко телефона или имејла, преко одласка на лице места, све до позива у помоћ спољних стручњака. Покрајински буџет: 20 000 динара (3.01); 30 000 динара (3.05); 50 000 динара (3.10)
- d. **Стручна подршка раду група народне музике** у Војводини састављањем и савладавањем наставе народних песама. Обуку води Ана Ваклер, председница Стручне уметничке комисије *Durindó–Gyöngyösbokréta*. За овим програмом постоји велика потреба, посебно за групе народне музике у Западној Бачкој, Срему, средњем и јужном Банату. Ако епидемиолошке мере дозволе одржаваће се фестивал и трибина, ако не, биће одложени за

- следећу годину. Покрајински буџет: 100.000 динара (3.03), 60.000 динара (3.05).
- e. Помоћ групама народне музике, женским хоровима, мешовитим хоровима у **осмишљавању ношњи која испуњава етнографске и сценске захтеве**. Наши кругови народне песме негују нашу народну музичку традицију на високом нивоу, али им је веома тешко да осмисле одговарајућу ношњу за наступе. Групе не добијају редовну стручну помоћ на ову тему. Постоји потреба за креирањем програма у којем би се, у сарадњи са члановима тима и стручњацима, спроводило истраживање попуњавања празнина (пре свега збирка фотографских докумената) које би могло довести до аутентичних реконструкција костима. Покрајински буџет: 40.000 динара (3.05)
- f. **Програм „Mutogató”** се такође везује за курсеве, у складу са потребама. Педагози драмске педагогије могу пратити огледне часове у својим одељењима, које предводник драмских игара Моника Мачаи увек реализује са групом/одељењем датог забавишта или школе. Пружа се могућност за неконвенционално проучавање мађарске литературе за ниже разреде, уз примену метода драмске педагогије. Ова метода омогућује да у процесу учења активно учествује цела група, стварањем ситуација које се граде на реалним животним ситуацијама ученика. Покрајински буџет: 100 000 динара (3.03)
- g. **Јачање социјалних вештина и социјалних компетенција младих кроз обуку**. Учесници уче да разликују основне облике друштвеног понашања, добијају повратне информације о утицају сопственог понашања на друге, развијају своје комуникационе вештине, уче и свесно примењују групне улоге. Обука може разредном старешини дати подстицај у стварању заједнице у одељењу. Обуке би се одржавале једна по једна. Обука може пружити могућности за управљање конфликтима и олакшати интеграцију младих у неповољном положају. Обука би попунила празнине, јер је нижа старосна група обухваћена програмом *Mutogató*, а средњошколски узраст покривен је радом у школи Мађарског камерног театра у Сенти. Покренули бисмо програм по први пут. Стога су циљна старосна група ученици виших разреда основних школа. Уколико епидемијска ситуација дозвољава, време одржавања обуке: школска година 2022/2023. Трошкови: путни трошкови, 2 тренера, смештај и исхрана.
- h. Домаћин **XXVI Сустрета Глумаца Аматера Војвођанских Мађара** је Темерин, док су суорганизатори су Културни савез војвођанских Мађара и наш Завод. У вишедневном периоду на пролеће 2022., наш ће Завод координирати стручне програме, учествовати у модерирању жирија који ће оцењивати представе, и уређивати и припремати позоришне новине под насловом *Súgó* које излазе сваког дана трајања смотре.
- i. Годишњи сустрет дечијих драмских група војвођанских Мађара ћемо организовати у мају 2022. Фекетићу, у сарадњи са Друштвом мађарских

драмских педагога у Војводини и Мађарским друштвом драмских педагога са седиштем у Будимпешти. Очекујемо да на Радионичарском сусрету дечијих драмских група учествује двадесет до тридесет глумачких група. Најбоља представа ће представљати наш регион у јуну на гала програму Националног сусрета Дечијих позоришта *Weöres Sándor* у Будимпешти. Покрајински буџет: 100 000 динара (3.03), 50 000 динара (3.10)

- j. Наставља се **стручна сарадња** из области глуме и рецитовања са домаћим стручним организацијама (Друштво рецитатора војвођанских Мађара, Друштво драмских педагога војвођанских Мађара), стручном подршком ових наших манифестација (такмичење у рецитовању преведене поезије *Arcok Úveg Mögött* у априлу; радионица *Szép Szó* у августу; Национално такмичење у казивању поезије и прозе *Dudás Kálmán* у новембру), сарадња са кровним организацијама (Културни савез војвођанских Мађара) и организацијама из матице (са Центром за драмско васпитање *Kerekasztal* из Будимпеште, са Културном радионицом *Káva*, са трупом *Trainingspot*, са групом кловнова *Bohócok a Láthatáron*, са мађарским глумачким савезом *Szín-Játékos*, са Мађарским удружењем драмских педагога, са Културним друштвом *Apolló* из Печуја)
- k. **Квиз „Преко пет граница”**. Интерактивни квиз познавања домовине у Карпатском басену који се састоји од више циклуса, оснивача Округлог стола за јавно образовање Карпатског басена, намењен учесницима виших разреда, у циљу упознавања и очувања спољних вредности, као и обogaћивања ризнице вредности. Такмичење бисмо расписали по 3. пут. Трошкови: израда веб странице, путовања и хонорари за састављање и организовање такмичења, трошкови награда, смештај и исхрана. Реализација: школска година 2022/2023. Покрајински буџет: 40.000 (3.09)
- l. **Дани развоја заједнице**. Завод за културу војвођанских Мађара и Културни савез војвођанских Мађара и позоришна радионица *Osonó* са седиштем у Будимпешти организују заједничку обуку за наставнике, вође група, чланове удружења, омладинске раднике и стручњаке за јавно образовање. Захваљујући КСВМ и наша институција учествује у програму. Приближно 20 сати викенд радионица помажу свима онима који желе да своју свакодневну наставну праксу, друштвене активности обогате развојем личности, драмом и стварањем заједнице, који су заинтересовани за вештине креирања позоришне представе, израду програма планираних за сцену и корисних алатки за то. Обука нуди могућност даљег усавршавања за едукаторе, организаторе заједнице и чланове трупа који већ користе алате позоришта и представа, али је и добра прилика за оне који желе да се испуне магијом игре током овог периода.
- m. *Add-vent online* је програм адвентског календара Савеза за културу војвођанских Мађара у којем учествује и Завод. Његов циљ је да оснажи чланове и вође тимова компаније у чињеници да и у овом периоду препуном

- искушења постоји могућност, а још више потреба да останемо у контакту, а коришћењем онлајн платформи, и за преношење различитих метода или тимских игара, знања. То је и сврха видео записа, да се трудимо да период Адвента буде мало посебнији.
- n. **LVIII Gyöngyösbokréta и XLV Durindó, јун 2022., Палић** – манифестација Савеза за културу војвођанских Мађара. Пријаве, помоћ у координацији жирија, састављање програма, пратећи програми. Нултог дана наступају локалне групе. На манифестацији *Gyöngyösbokréta* буде око 30 фолклорних ансамбала, а на манифестацији *Durindó* око 120 група народне музике, оркестара и солиста у.
- o. Израда наставног плана и припрема акредитације **Основне школе народне уметности**. Припрема правног окружења/акредитације, утемељивање методологије, утемељивање наставног плана. Подручја: обука народних инструмената (виолина, виола, контрабас, цитра, тамбура, фрула), обука изворног певања, дефицитарни курсеви ручних радоваза одрасле (на основу броја часова). Покретање огледног пројекта основне школе уметности (изворна музика и рукотворине)
- p. **Недељно обезбеђивање обуке изворне музике** у Сенти, Горњем Брегу, Торњошу, Мољу, Кањижи и Чоки. Преиспитивање искустава од претходних, отприлике годину дана, у складу са потребама. Тренутни одлив младих је на нивоу стотинупедесет недељно. По потреби, оснивање нових група у другим насељима.
- q. **Обданиште народне музике**. Недељне активности у обдаништима за децу и васпитне педагоге у трајању од 9 месеци. Посета 12 обданишта првенствено са оним стручњацима, који су завршили обуку *Képzők képzője* у Будимпешти, укључујући изворне музичаре. Циљ је да се на васпитне педагоге пренесе стечено знање и научена методологија, у току њихових активности у својим групама. Активности се првенствено потхрањују из народне традиције и народне уметности.
- r. **Презентација ансамбала народне музике** смотра за аматерске ансамбле, на којој се наступи и концерти морају приказивати пред публиком најмање пола сата. На вечери народне музике наступала би два ансамбла или групе, а вечери би пратила веће плеса или фолк крчма. Ови програми би се онда могли усмерити међу расуте Мађаре. По двоје млађих музичара, певача, или они који до сада нису били у центру пажње, имали би прилику да наступају у дијаспори.
- s. **Вода тече из Тисе у Дунав** мулти-категоријско такмичење за народне певаче. Посебно се такмиче соло певачи и певачице категорисани по старости. Такмичење под овим називом одржава се већ 50 година, а прати га и публикација која је постала једна од најзначајнијих збирки песама. Певачи из регионалних квалификација се пласирају у финале у Војводини.

- t. **Обука гудачких оркестара** укључивањем предавача Ендреа Ваша, Акоша Кесега и Жолта Келемена, као музичка пратња младих оркестара и војвођанских фолклорних група.
- u. **Зимски камп народне музике *Dúrmló*, 2-6. јануар 2022., Тотово Село** – 11 врста инструмената, уз учешће наставника народне музике из Војводине, за млађе генерације, где је веома наглашена настава мађарских народних песама у Војводини. Јутарња и поподневна настава у малим групама по инструментима и у камерном оркестру. Предавачи: Миклош Бољош (тамбуре), Иштван Фламан (цитра), Жолт Хеже (citra), Петер Јовановић (контрабас), Ђула Јухас (виоле, контра тамбура), Андор Курунци (виолина), Бела Мичик (вергл), Андраш Сабо (фрула, виолина, тамбуре), Анамарија Сабо (народно певање), Балаж Серда (виоле, контра тамбура), Ендре Ваш (виолина). Поред технике свирања инструмената, важна је и изградња заједнице, јер деца из целе Војводине долазе у камп да упознају и цене песме нашег краја.
- v. **Фоно-клуб** на једном месту 6 пута годишње, викендом, тематски дани, сваки пут са концертном, плесном вечери са часовима плеса са ансамблима из Мађарске, Словачке и Трансилваније, где учествују и војвођански ансамбли и млади музичари.
- w. **Путујуће вечери народног плеса** у деловима Војводине у којој још није било манифестације овог типа. 4-6 пута годишње уз инструкторе народног плеса, младе музичаре и предавања.
- x. Промоција *Збирке плесова* и збирке текстова *Традиционални плесни живот на фолклорним фестивалима* и другим манифестацијама, чиме се млади укључују у сакупљачки рад и скреће им се пажња на значај локалног плесног материјала. Дугорочни циљ је, поред општег и научног упознавања са њима, научити војвођанске традиционалне игре и поново их плесати међу војвођанским Мађарима.

4. *Обезбеђивање општег приступа културној понуди, ширење уметничких дела*

Задатак нам је да проширимо приступ (више културе на улицама, трговима), помажемо ширење постојећих продукција (нпр. путујуће изложбе и продукције), као и развој вештине пријема и оријентације (музеј који својим услугама чини пријатним боравак посетиоцима, културни школски програми прилагођени потребама и развојном нивоу деце, музејска педагогија, стимулисање развијања потребе за перманентним учењем код одраслих и побољшање услова за то). У упознавању са културним услугама, могу нам увелико помоћи и нови медији који користе наше електронске базе података и адресаре.

- a. **Гостовања дечијих представа**, првенствено у оним насељима где не постоји институционална позадина, а која би омогућила одржавање

представа на мађарском језику. Покрајински буџет: 65 000 динара (3.03); 30 000 динара (3.05)

- b. **Одржавање ванредних часова музике** за ученике виших разреда, током којих се упознају са савременим мађарским композиторима из Војводине и стичу/понављају знање из области историје музике, док им постаје сасвим природно да усвоје садржаје озбиљне музике. Часове музике држе наставник певања Золтан Габор и пијаниста Арон Сенти.
- c. **Посредовање школског позоришта и програма позоришног образовања у Војводини.** У сарадњи са неколико мађарских трупа, трудићемо се да и 2022. године адолесцентима донесемо позоришни доживљај. Покрајински буџет: 30.000 (3.09)
- d. Гостовања ликовних изложби преко граница и унутар региона.
- e. Гостовања историјских, књижевних и културноисторијских изложби, путовања преко граница и унутар региона.
- f. **Légyott a könyvvel (Састанак са књигом)** је масовна смотре војвођанских Мађара, која везано са Свечаном недељом књиге у Будимпешти сакупља и мађарске издаваче из Војводине, организације и установе које се баве и издаваштвом које се појављују на Недељи књиге. Манифестацију планирамо као једнодневну, на којој издавачи представљају своја најновија издања. Разговарамо са писцима. Поред тога биће и пребирање књига, где ће се моћи купити књиге за симболичан износ, као и вашар књига, на којем ће заинтересовани моћи да купе најновија издања по повољној цени. Покрајински буџет: 40 000 динара (3.01); 30.000 динара (3.09)
- g. Обнова серијала Књига месеца.
- h. **Изложба у фоајеу ЗаКВМ.** У атријуму седишта нашег завода могуће је одржавање мањих изложби са мање елемената у веома скромним условима.
- i. Брошура о раду Завода - везана за нови сајт. Нова веб страница биће завршена 2022. године. С тим у вези, планирамо издавање брошуре која на адекватан начин представља разноврсну делатност Завода, пружа увид у његов рад, менторски програм народне музике, народне игре и глуме, издавачку делатност и услуге дигитализације. Образац бисмо слали свим удружењима, општинама и месним заједницама.
- j. „Обнова сајта Завода vmmi.org, развој садржаја веб-сајта, програмирање и превод странице на српски језик”

5. Везе са матицом, Карпатским басеном и Европом

- a. У мају 2022. године ћемо у сарадњи са Културно-образовним центром „Турзо Лајош” у Сенти организовати **XXVI Сенђански фестивал певане поезије**, на који нам подједнако стижу такмичари из прекограничних региона и из Војводине. Завод ће бити укључен у организацију.

- b. **Културни Омладински Фестивал Карпатског басена – Култивал** организује омладинска секција Округлог стола културе Карпатског басена. Очекују се групе од по 20 учесника из Трансилваније, Поткарпатја, Прекомурја, Словачке и Војводине. Поред ликовних остварења, фотографија, позоришних представа, музичких и плесних продукција на фестивалу можемо упознати традиције и вредности региона из којих учесници долазе. Култивал се сваке године изграђује око једне тематике. Покрајински буџет: 20.000 динара (3.07)
- c. Наш Завод своје активности осмишљава у сарадњи са четири покрајинске институције основане са сличним циљем, а то су хрватски, румунски, русински и словачки завод. У августу 2022. године биће реализован други програм Цвет разноликости, поводом тога што су заводи добили прилику да учествују на једном од конкурса за Европску престоницу културе у Повом Саду. Тема му је заједнички програм народне музике, чији је главни координатор Завод за културу војвођанских Румуна. Покрајински буџет: 500.000 динара (3.03)
- d. Завод је један од оснивача **Културно-просветног округлог стола Карпатског басена** чије активности обухватају шест земаља Средње и источне Европе (Хрватска, Румунија, Србија, Словачка, Словенија, Украјина), а који је настао из тежње да се поново промисле заједничка прошлост и настојање за повезивањем у садашњости. Рад омладинске секције Културно-просветног округлог стола Карпатског басена је 2018. године проширен са омладином Културно-просветног округлог стола Карпатског басена који су организовали и спровели више пројеката у 2018/2019. Млади људи имају различите позадине, али једно им је заједничко, сви су везани за младе у свом региону (основна и средња школа, факултет, почетници у каријери).

6. Умрежавање. Рад Мреже Куће Традиције Војводине

- a. **Организовање Сусрета кућа плеса и Sokadalom” на дан Светог Михајла** септембра 2022. године. Место одржавања приредбе биће Спортска хала у Сенти, која располаже просторијама погодним за такву манифестацију, као и гледалиштем и плесном површином који могу да приме више хиљада посетилаца. Пратећи програми: вашар занатских производа, кућа плеса за децу, представљање радионица народне музике, наступи гостујућих фолклорних плесних група, округли столови, тематски програми који ће додатно обојити смотру. После представљања чувара традиције и гала програма следи кућа плеса до зоре.
- b. Курс плетења корпи. 64-часовни курс одржаће Золтан Ковач, плетач корпи, инструктор, и одржаваће се по једном у фебруару и марту, а биће завршен у петодневном занатском кампу у августу.

- c. Обука израђивача ношњи- менторски програм, сакупљање. Менторски програм за два полазника војвођанска курса израде ношње води Ержебет Тајти, специјалиста одевне индустрије, креативац и специјалиста. У јануару и фебруару, инструктори ће углавном припремати студенте за текстилну конференцију у Бекешчаби, док ће у јуну припремити, прикупити и документовати ношње малог села Гогојево у западној Бачкој, а наш тим ће у селу остати за 5 дана.
- d. Обука грнчара коју води Ласло Ковач, мајстор грнчар у опремљеној радионици у Сенти. Мајстор ће доћи код нас 9 пута, радионице ће држати од петка до недеље, а за крај ће се направити изложба.
- e. Знатски камп за запатлије у Војводини. Плетење корпи, фарбање памештаја, ткање простирки, вез, филцање биће 5 основних занимања, поред којих ће мајсторе свакодневно имати неколико заједничких програма/представа: сарадња струшних грапа у изради савремених предмета, хербализам, маркстинг, вштинс жирирања.
- f. Оцењивање предмета народне примењене уметности. Оцењивање организујемо четврти пут, а након тога нас очекује и стручни дан, захваљујући којем ће се квалитет радова побољшати.
- g. Организовање догађаја размене на радионицама причања прича и превоз. Водимо 2-3 спољна приповедача на по једну локацију да се представе заједници, заједнички разговор затвара вече. Снимамо нарацију и тражимо евентуалне старије збирке.
- h. Оснивање/проширење војвођанских приповедачких радионица (Купусина, Војловица, Скореновац, Мужља, Војловица, Хјдуково), и у Фекетићу, Бечеју и Сенти 2022. Задатак координације припада др Јудит Рафаи, контакт особа је приповедач Саболч Нађ Абоњи са којим ћемо иницирати оснивање цивилне организације.
- i. Додела награда такмичења у причању народних бајки Лајош Калмањ: слање приповедача из Војводине на Фестивал народних прича *Hetedhét Hatvan* и обезбеђивање других специјалних награда.
- j. Организација и промоција приповедачких крчми. Одрасли приповедачи направе пригодан програм, као пратећи или самосталан програм, 4 пута годишње.
- k. Обука руководилаца народних певачких група. Наставак започете обуке са мађарским предавачима, локација пролећних и јесењих тренинга је по једно северно и јужно насеље у Војводини.
- l. Обука ансамбала народне музике. Две викенд теоријске и практичне обуке у марту и октобру, 2-3 предавања дневно.
- m. Организовање турнеје БорФолк ансамбла по Војводини. Вође ансамбла су из Војводине и Трансилваније. Два викенда, 6. до 8. и 16. до 18. септембра 2022 организоваћемо презентацију албума у 6 насеља у Војводини (Суботица, Сента, Топола, Бечеј, Нови Кнежевац, Фекетић).

- p. Организовање састанака Дур-Мол. Млади народни музичари проводе заједничко поподне и вече на 6 локација која се мењају. Сусрети ће бити завршени свечаном представом у месном Дому културе.
- o. Пратећи програми манифестација *Durindó* и *Gyöngyösbokréta*: концерти, ручни радови. Поред млађе старосне групе, циљна публика су вође група и они који се баве народном музиком и народним плесом.
- p. Концерт изворне музике на Такмичењу народне уметности средњошколаца у Темерину који се одржава у априлу.
- q. Камп Алмариум. Обезбеђивање полазника из Војводине (стручњака који се баве просветном и јавном културном делатношћу) за методички камп народне уметности Куће традиције.
- r. *Ricsaj* сусрет са народном уметношћу – Низ сесија заснованих на традицији током јесењих викенда. Комплексне активности на више локација, са ансамблима, ручним радовима, играоницом, часовима плеса са водитељима, приповедачима.
- s. Радионице народне уметности за предшколце, школарце и породице. Тематска, планска предавања уз посете вртићима, школама и удружењима војвођанских народних музичара, учитеља игре и водитеља играоница.
- t. Израда наставних средстава – снимање дечјих игара са групама деце, снимање приповедања
- u. Организовање акредитованих обука Понеси на пут. Организујемо акредитовану обуку из 3 теме: народна музика и музички инструменти у образовању, народне дечје игре и народни плесни покрет у образовању и израда предмета и народни занати у образовању.
- v. Стручна сарадња са Учитељским факултет на мађарском наставном језику у Суботици. Организација предавача, народних стручњака за универзитетска практична предавања.

4. Заштита културног наслеђа - Дужности јавног прикупљања

Један од највећих и изузетно важних пројеката Завода, чије основе смо већ започели и 2022. настављамо, јесте обнављање дигиталног простора ЗаКВМ, пратећи садашње и будуће дигиталне трендове, у сарадњи са Националним саветом Мађарске националне мањине. Подједнако настављамо са радом библиотеке, архива и дигиталног архива, односно вршимо и дигитализацију и чуваног материјала, као и услугу дигиталног садржаја. Дигитални материјал стављамо доступним на сајту vamadia.rs, односно овде ће се моћи прегледати целокупна архива Завода, а то значи да ће моћи да се наводе и они унутрашњи садржаји чије објављивање садржаја спречавају ауторска права. Овај садржај који није дигитализован истраживачи могу да претражују у заводу.

1. Активности везане за јавне збирке

a. Библиотечке активности Дефинисање распореда рада набавке књига. Покрајински буџет: 100.000 динара (3.08)

- i. Слично као и сарадња са издавачком кућом Форум, регулисање наруџби књига од највећих мађарских издавача у Војводини и институција које се баве издаваштвом књига за набавку једногодишњих (у случају значајног броја публикација, полугодишњих) издања, и успостављање односа размене. Издавачи: Életjel, zEtna, Agapé, Solymosy Kft., Zavod za udžbenike (Novi Sad), Magyar Szó Lapkiadó Kft., Sajtószabadság Alapítvány, Symposion Polgárok Egyesülete, VM4K, Szabadkai Városi Múzeum, Szabadkai Községi Múzeumi Múemlékvédelmi Intézet, Zentai Történelmi Levéltár, Szabadkai Történelmi Levéltár, Újvidéki Egyetem - MTTK, Újvidéki Egyetem - Magyar Tanszék, Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Monográfia Helytörténelmi Egyesület, Vajdasági Magyar Helytörténelmi Társaság.
- ii. Праћење издања локалних културних друштава и установа културе које се само повремено баве издавањем књига, листингом и наручивањем публикација преко предузећа за продају књига. (Каталог Библиотеке Матице Српске, као лиценциране установе за каталогизацију публикација, може бити погодан за праћење новијих публикација.)
- iii. Праћење издања мађарских издавача војвођанских мађарских аутора или бављење војвођанским темама, листинг и наручивање публикација преко предузећа за продају књига.
- iv. Сортирање и каталогизација дела која се налазе у екстерном магацину
- v. Основе система складиштења: по потреби држање на окупу појединачних јединица из збирки и легата, а у оквиру тога примена механичког (numerus signatus) система складиштења. Збирке од посебног значаја: заоставштина Ласла Геролда, збирка Сабо – Гуљаш.
- vi. Документовање вести о Мађарима у Војводини у штампи на српском језику и у медијима уопште на дневном нивоу уз учешће Удружења Нинамедија из Новог Сада, (аудио, видео, штампана и интернет штампа). Покрајински буџет: 250.000 динара (3.08)

b. Активности архивирања

- i. Успостављање и уређење радионице за рестаурацију папира и докумената у циљу чувања и очувања архивских и библиотечких списа, докумената, књига, фотографија, као и заштита од контаминације пожара узроковане димом и ватром, као и гљивама, за рестаурацију и масовно ослобађање од киселина.
- ii. Регистрација збирке списа, такозване **збирке Варади**, адвоката из Зрењанина, некадашњег посланика у мађарском парламенту и југословенског сенатора

c. Музејске активности

- i. Дигитализација музејских материјала, ликовних збирки, добара архитектонског и културног наслеђа (уз укључивање сродних институција). – То омогућује успостављање једне интегрисане базе података о збиркама (музејским, архивским, библиотечким), односно да се учине први кораци ка успостављању базе података једног **виртуелног музеја**. Овај виртуелни музеј интегрише у себи више база података, проширујући на тај начин могућности претраживања, простор погодан за кориснике, који ће бити лако доступан како за научне истраживаче тако и за заинтересоване. Почетни радови су већ у току, на неким пољима су већ постигнути и резултати (архив изворне музике, инвентар завичајних или етно кућа, база података споменика културе, дигитална библиотека, ликовни фонд). Покрајински буџет: 25 000 динара (3.03)
  - ii. У координацији нашег Завода се поставља **програм завичајних кућа**, у оквиру којег је досада сачињена електронска евиденција намештаја и других предмета покућства завичајних кућа у Скорснорцу и Тсмрину. Сачињени инвентар предмета ћемо уградити у интегрисани систем јавних збирки „HunTéka”. Желели бисмо наставити програм и у 2022. години. Покрајински буџет: 50 000 динара (3.03)
- d. **Архив народне уметности**
- i. **Наставак преноса целокупног материјала архива изворне музике**, који се до сада чувао на магнетофонским касетама, на дигиталне носаче података, те његово објављивање на интернету у складу са аспектима коришћења у културно-образовне сврхе – за саслушавање и бележење снимака изворне музике, са друге стране сачињавање записника забележених рукописа. Систематизација тонског материјала дигитализованих касета и магнетофонских трака – више од 500 сати – на основу пет томова Изворних песама Мађара у Војводини (VMND), даља систематизација мелодија према жанру, типу, географској целини и стилу. Направити тонски извор серије VMND из архива изворне музике. Даље обogaћивање архива изворне музике копирањем снимака и рукописа аматерских сакупљача изворне музике.
  - ii. **Дигитализација рукописа наших истраживача изворне музике** и њихова обрада. Записивање са магнетофонских касета потпуног материјала заоставштине Анико Бодор, односно Беле Бурања, Гезе Триполског и Олге Пенавин са постојећег дигиталног материјала у формат који се може читати.
  - iii. **Израда онлајн базе података плеса**– може бити одлучујућа за покрет плесних вечери, кроз који војвођански плесни ансамбли, плесачи аматери и научни и стручни кругови могу да стекну адекватна знања о локалној плесној култури. Ово стечено знање пружа могућност онима који живе у региону, поред других плесних дијалеката, да прихвате сопствену плесну културу,

изведу је и пренесу потомству и будућим генерацијама. Руководилац, истраживач који податке бележи је Роланд Решоцки, наставник народних игара, дипломирани етнограф и фолклориста, млади мајстор народне уметности. Свој рад заснива на снимању сопствених и других збирки народних игара раније прикупљених у Војводини, у сарадњи са Одељењем за народни плес Музиколошког института, Истраживачког центра за хуманистичке науке, Одељењем за етнографију и културну антропологију Универзитета у Сегедину, као и са другим војвођанским и мађарским стручним установама.

2. *Задаци очувања споменика културе*

- а. **Израда онлајн платформе** за обрађени материјал о споменицима културе. Широм Војводине постоје многе зграде од локалног значаја, које званично нису споменици културе, односно ако и јесу, то не значи и њихову заштиту од пропадања. Ове грађевине су настале махом крајем XIX или почетком XX века (од ранијих постоји веома мало, нпр. црквени објекти), и до данашњег дана карактеришу општу слику датог насеља. Можда у сваком насељу по једна зграда која за локално становништво представљају вредност, којима су људи привржени, и мада обнову и одржавање те зграде сами не могу решити, баве се њеном историјом, негују успомене везане за њу. Сајт који ћемо успоставити би могао бити збирна површина и за материјале овог типа. Основу садржаја сајта би надаље чинила публикација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе у Суботици под насловом *Örökségvédelem* [Заштита наслеђа], која садржи опис споменика културе у општинама које спадају у надлежност завода. Од интернет извора тренутно помен заслужује портал *Műemlékem.hu*, који у оквиру програма под насловом *Határeset* гради базу података на основу јединствених принципа у циљу откривања архитектонског наслеђа у Панонској низији, којој свако може додати нешто. Са територије Србије на овом сајту може да се нађе дужи или краћи опис на мађарском језику о 196 објеката (нису сви званично регистровани споменици културе) заједно са најважнијим подацима о грађевини. Покрајински буџет: 250. 000 динара (3.08)

3. *Задаци дигитализације*

- а. **Књиге, серије књига.** Библиотека „*Híd*” (1939-1940). *Színpadunk* [Наша позорница] (1945–1951). *Темеринске свеске* (1969). Дигитализација и постављање на Вамадију. Поред тога, од писаца смо добили дозволу за дигитализацију и постављање током године.

- b. **Часописи. Почетак дигитализације следећих часописа:** *Војвођанско Писање* (1928-1929), *Agape* (1977-1989), *Образовање и Васпитање* (1973-1991). Дигитализација и постављање на Вамадију.
- c. **Дневне и недељне новине.**
Délbácska (1920–1929). *Reggeli Újság* (1929 – 1944). *Iffúság Szava* (1945–1951). *Iffúság* (1952–1966). *Képes Iffúság* (1967–). *Dolgozók* (1947–1990).. Дигитализација и постављање на Вамадиу.
- d. **Дигитализација материјала локалне историје и збирки** – удружења и цивилне организације по војвођанским насељима чувају архиве историјата, празника, чланства итд. насеља/организација, њихова дигитализација на лицу места (постоји могућност да стручњак Завода, уз одговарајућу техничку опрему, то одради на терену) или да се материјали допреме у Завод. Покрајински буџет: 250 000 динара (3.03)
- e. Дигитално чување библиотечког материјала католичког жупног уреда Свете Ане мајке Богородице у Белој Цркви.
- f. Као део посебне збирке обрађују се текстови који помажу у избору комада за аматерска позоришта – **Drámatár** [Драмски архив]. Захваљујући сарадњи са Новосадским позориштем, Народним позориштем Суботица, Позориштем Деже Костолањи, Сенђанским мађарским камерним позориштем и Дечјим позориштем у Суботици, фонд ће се обогатити новим позоришним комадима, чији ће целокупни текст до краја године бити допуњен новим елементима података. Сакупићемо комаде до сада приказане на репертоару наших позоришта и њихове видео снимке. Програму *Deszkára fel!* [На даске!] помаже и континуирана дигитализација стручне литературе за позоришну уметност и драмску педагогију.
- g. Набавка и дигитализација **III** необјављене књиге **Колекције Мађарске изворне музике Југославије** (*Песме Мађара са дравске тромеђе*).
- h. **Обогаћивање архива покретних слика.**
- i. **Обогаћивање фонда фотографија.** Дигитализација колекције фотографија и филмских негатива Мађаша Немета и Ласла Дормана. Прикупљање даљних фото материјала: мартоношки и кањишки дигитални фото архив (својина Истраживачког Центра Делвидек), материјали аматерских сакупљача, нпр. Марија Ковач (Мале Пијаце), Норберт Шарвари (Ада Хатар), локални фотохроничари, нпр. Карољ Пушкаш (Кањижа, колекција сопствених фотографија и архива), наслеђе Пала Бранко (Темерин, власник Темеринских Новина), наслеђе Шандора Боруш (Бајша), откуп наслеђа професионалних фотографа, колекција већ штампаних отографија (нпр. Фотографије из прошлости и данашњице Фекетића I–III, Форум, 2012-2014), породична наслеђа (нпр. фотоматеријал суботичке породице Вермеш – својина Михаља Вермеша), материјал одавно отворених или некадашњих локалних фото студија (нпр. Фото Ица – Суботица – својина Петера Рица; Фото Иван, Сента), итд.

Циљано проналажење поменутих лица и организација, односно објављивање прикупљања фотографија – па чак и облику конкурса – за физичка лица, колекционаре, удружења, организације.

- j. **Обогаћивање аудио збирке.** Већ смо раније дигитализовали, на аудио тракама снимљену колекцију етнографа Олге Пенавин. У даљем периоду, врши се обрада овог материјала по темама и постављање истог на Вамадију.
- k. **Проширење архива фолклора.** Тренутно се у Заводу архивирају следеће манифестације које мобилишу целу мађарску популацију у Војводини: фестивал *Durindó* и *Gyöngyösbokréta*, односно Такмичење у приповедању народних прича *Kálmány Lajos*. Постоји намера да се ова активност убудуће прошири и на архивирање других фолклорних приредби (*Kóketánc, Szólj, síp, szólj!*, сусрети војвођанских витлејемских обичајника, сусрети девера, односно курсеви старих заната, радионице, активности група за неговање традиција) који се одржавају по Војводини итд. Документовање свих ових појава захтева један посебан архив. Унутар тог архива би требало одвојити грађу која се односи на значајне личности војвођанске народне културе, где бисмо регистровали податке везане за истакнуте личности војвођанског фолклоризма, са посебним освртом на оне који су стекли звања Мајстора народне уметности и Млади мајстор народне уметности.

4. *Нематеријално културно наслеђе.* Координација кандидовања елемената нематеријалног културног наслеђа Војводине Мађарске на Листу нематеријалног културног наслеђа Србије. Предлози који су тренутно у изради: интелектуални културни пејзаж Купусине, пракса прављења пужић тестенине у реформаторским заједницама, жетвени бал у Дорослову, млађени путер са запршком.

Покрајински буџет: 300.000 динара (3.01), 2.035.000 динара (1.01, 1.02), 50.000 динара (3.08)

5. Услуга дигиталног садржаја

По налогу Савеза Војвођанских Мађара, Завод пружа бесплатну услугу дигиталног садржаја кроз **vamadia.rs** платформу пратећи културну стратегију. Припрема постављања дигитализованог материјала (у случају било ког садржаја: штампано, аудио, фото и ликовно дело) на вамадију (разјашњење правних питања, дозволе). Постављање дигиталних материјала. Метадокументација дигиталног материјала.

1. Проширење садржаја vamadia.rs

a. Изградња **Галерије Портрета Делвидека** (Délvidéki Arcékracsarnok), у оквиру које постепено изграђујемо ауторске профиле, односно библиографије, лексикографске податке – база података писаца стручних текстова и

белетристике, локалних историчара, колекционара, преносилаца података, фотографа и сликара војвођанских Мађара. Поновно контактирање мађарских аутора и истраживача (књижевних, научних и јавних) у Војводини и тражење сагласности за дигитализацију и бесплатно онлајн објављивање њихових радова у циљу проширења библиотеке публикација. Циљ дигиталне библиотеке је да покрије што шири спектар писане културе војвођанских Мађара у овој целини на различите теме: историја, етнографија, локална историја, белетристика, социологија и друге теме, посебно друштвене науке. Развој, проширење и уређивање профила аутора у Галерији портрета Делвидека, тако да се на платформи Вамадије може приступити важним фазама и детаљима креативне и научне каријере, нудећи корисницима библиографије аутора. У наредним годинама бисмо желели да проширимо са личним формуларима и профилима музичких- и фолклорних позоришних стваралаца.

b. Збирка издања. Дигитална библиотека садржи дела Мађарских војвођанских ствараоца. Библиотеку употпуњује база података аутора, у којој су нашли места и савременици и значајни ствараоци књижевне историје. Збирка књига белетристике, локалне историје, етнографије, социологије, историје, новинарства и књижевних студија. Прикључени дигитални садржај је доступан и може се скинути само у том случају ако не постоје правне препреке везане за ауторска права.

c. Збирка периодика. Збирка периодично штампаних новинарских издања војвођанских Мађара. Садржи уметничке, научне и јавне часописе који се могу читати онлајн. Дигитализација и метаподаци савремених и значајних часописа из културне историје Војводине на основу прелиминарног плана дигитализације у циљу лакше оријентације корисника. Допуна дигиталног садржаја (PDF фајл) описним пољима са подацима, овде спада садржај, круг запосленог, снимање анекса, и тако даље.

d. Збирка фотографија. Онлајн фото архива на тему етнографије, образовања, уметности и јавног живота. У збирци се могу подједнако наћи радови ревноских колекционара, фотографије непознатих аутора као и радови професионалних уметника. Наставак дигитализације збирки Ласла Дормана и Мађаша Немета. Набавка додатног фотографског материјала: дигитална фото архива Кањиже (у власништву Истраживачког центра Делвидека), материјала аматерских колекционара, нпр. Норберта Шарвара (*Adahatár*), локалних фото хроничара, нпр. Кароља Пушкаша (Кањижа, сопствене фотографије, и архивска збирка), Пал Банко (Темерин, власништво Темеринских новина), Шандор Боруш (Темерин), професионалних фотографа, нпр. легат Ане Лазукич, већ публикованих фото збирки (нпр. Фотографије из прошлости и садашњости Фекетића I–III., Форум, 2012–2014), породични легати (нпр. фото материјал породице Вермеш – власништво Михаља Вермеша), материјал локалних фото студија који су одавно успостављених или престали да раде

(нпр. Фото Ица, Суботица – власништво Петереа Рица; Фото Иван, Сенат), итд. Циљано контактирање наведених лица и организација и објављивање колекције фотографија – чак и у форми конкурса – креирањем отвореног интерфејса за постављање фотографија за појединце, колекционаре, удружења и организације на сајту.

e. Аудио збирка. Аудио збирка се састоји од три целине, од фолклорне аудио збирке, од збирке фолклористичких гласова који укључују аудио материјале покрета народне уметности, као и збирке јавног образовања, уметности и науке. Прикупљени и регистровани аудио материјал може се филтрирати на неколико начина, прилагођавајући се специфичностима сваке јединице прикупљања.

f. Сликарска збирка. Обрађује сликарске-, графичке-, вајарске радове и радове примењене уметности, који се баве дизајном, што уједно представља и портфолио (наставак већ постојеће сликарске базе података). Објављивање електронских **сликарских албума** и њихово допремање до одговарајућих форума.

g. Уређивање Фејсбук страница Вамадиа. Објављивање садржаја базе података приликом неке годишњици или друге актуелне теме је одличан начин да се садржај базе података брзо и лако приближи широј публици најмање једном објавом недељно.

2. Увођење новог садржаја/група садржаја/база

- a. Формирање базе докумената,* укључујући рукописе, памфлете, постере итд., материјал који се не уклапају ни у једну од до сада створених збирки.
- b. Збирка плеса.* Видео збирка народних плесова (онлајн база података са онлајн видео записима или онлајн база са офлајн видео записима, у зависности од законске сагласности).
- c. Профили позоришних и представа извођачких уметности.* видео/постер/фото албум, текстуални документ (рецензије, најаве).

3. Развој

- a. База фотографија – екстерни пренос фотографија на сервер.* Повећана интерактивност, могућност фолксономије / етикетања заједнице. Креирање интерфејса у који свако може добровољно да отпрема фотографије - отпремљени садржај мора да прође административну проверу. Корисник може да дода кључне речи фотографијама на страници - учитане кључне речи морају проћи административну проверу. (Програм Шимона Кезаија: <https://kezai.hu/>, Фортепанон)
- b. База ликовне уметности – профили дела*
- c. Развој профила 3.* Рад глумаца, редитеља, драматурга, драматурга, професионалаца, за чије профиле систем читава представе повезане са њима. Први корак је креирање профила за позоришне/сценске представе.

4. Институционална сарадња

Важно је да Вамадиу свака јавна збирка која се односи и на мађарски материјал сматра једном заједничком платформом за прикупљање, зато је важна изградња сарадње које свакој институцији омогућава ефикасно онлајн присуство. Приоритетни задатак за 2022. годину је укључивање библиотека у рад Вамадие и, у светлу тога, координација активности дигитализације у свакој институцији. У том циљу организовање предавања за менаџере библиотека о томе како Вамадија функционише – представљајући и корисничку и уређивачку страну.

Проширење институционалне сарадње на јавне установе које се старају о и чувају мађарску грађу у Војводини: архиви у Војводини; војвођански музеји; војвођанске библиотеке; друге колективне институције.

Проширење институционалне сарадње на формалне и неформалне организације са мађарском грађом у Војводини: завичајне збирке; удружења (индустријска, културна, пољопривредна, уметничка и тако даље).

Закључивање сарадње са Издавачком кућом д.о.о. *Magyar Szó* у вези са архивом фотографија коју чувају. Закључивање сарадње са Издавачком кућом д.о.о. *Hét Nap* у вези са архивом фотографија коју чувају. Почетак сарадње са Панон РТВ у вези са медијским материјалом који они имају.

6. Научне активности

Научне конференције, симпозијуми, семинари, програми

- a. Симпозијум знаменитих ликова историје јужних Мађара из XX века, под називом *Остали смо становници регије*. Преглед и уважавање каријере и опуса мађинских политичара – Имре Варади, Лао Деак, Денеш Штерлицки и савременика као што су Ференц Кенде, Јанош Чука, Деже Андре, Јанош Херцег, Имре Прокопи и Корнел Сентелеки - активних у периоду између 1920-1944. године, поводом стогодишњице потписивања тријанонског мировног уговора, 04. јуна 1920. године. Симпозијум смо планирали да одржимо током 2020. године, али због епидемиолошке ситуације није било могућности за тим. Покрајински буџет: 100 000 динара (3.03)

Истраживачке активности, базе података, студијске збирке, сакупљање

- a. Спровођење програма Interreg–IPA CBC под бројем b. SALVAGE HUSRB/1903/33/0103 у периоду између 1. децембра 2020. године и 30. маја 2022. године. Водећи партнер: Музеј Тур Иштван, Баја. Партнер број један: Учитељски Факултет на мађарском наставном језику, Суботица. Централна тема пројекта: ревидирање некадашњих оруђа и метода коришћених у народном животу у 21. веку, као и њихова рециклажа и поновно обучавање, ослањајући се на горе наведена обављена истраживања.
- b. *Лексикон књижевне и културне историје Мађара Делвидека у XIX веку* четворогодишњи истраживачки рад др Ференца Мака, историчар књижевности и уметности. Прва година рада је 2022. у којој ће се завршити комплетирање система наслова (детаљан нацрт документа може се прочитати у Институту).
- c. **Уређивање колекције текстова из живота традиционалног плесног (збирка студија).** Последњих деценија написано је више студија, чланака и дисертација које су покушале да представе традиционални плесни живот војвођанских Мађара. Нажалост, ове публикације се могу наћи у неколико различитих архива, што им отежава приступ. Било би неопходно уредити их у збирку текстова, уџбеник, и га учинити доступним заинтересованима у штампаној форми - чиме би се повећала вредност плесних видеа доступних на интернету (види: Збирка плеса). С једне стране, ови списи се могу користити као изворни документи за садашња и будућа истраживања, а са друге стране, они су важни са становишта историје науке. Завршена студијска публикација може дугорочно помоћи у изради регионалне *монографије плеса* која ће предузети обраду целокупне традиционалне плесне културе Војводине.

7. Издавачке активности

Издавање књига: аутобиографија Ержебет Адамовић – Сећање. Аутобиографија, животна прича, серија дневника; Ласло Барат: *Сарајевске успомене* – Сећање. Аутобиографија, животна прича, серија дневника; Ласло Бенеш: *Обале које сруше* – Сећање. Аутобиографија, животна прича, серија дневника; Валерија Дежавари Беседеш: *Било једном...* - *Списи о народним причама и народним легендама војвођанских Мађара*; Бела Чорба: *Темерински дијалектички речник*; Золтан Чемере: *Јављају из Кикинде*; Арпад Фараго: *Чују се звона у дравској тромеђи*; Ласло Галус: *Хеј, живите!* – *Овчарске династије Потисја*; Антал Кочиш – Ева Кочиш: *База података палих као и преживелих војника у првом светском рату у Бајши*; Пал Лепхафт – албум; *На коња* – хоргошке изворне песме (уредници Ђула Јухас и Иштван Немет); ур. Ференц Мак: *Славонски Мађари крајем XIX и почетком XX века* – Попис Делвидека; *Мохолске изворне песме* (уредници Ђула Јухас и Иштван Немет); ур. Река Миклош: серија црквене музике. Тибор

Молнар: „*Első világháborús katonai temetők Vajdaságban*”; Оскар Рогинер: *Затворене новинарске приче. Мале периодике омладине југословенских Мађара и контролни механизми локалних уметничких светова (1945-1992)*; Стручни приручници – Шандор Комароми: *Примењена драмска игра*; Балаж Перењи: *Вежбе импровизације за аматере*, друго проширено издање. Конференцијске свеске. Електронска издања: Ур. Ендре Рафаи: *Сенћанска градска кућа*; Студијска књига у част два знаменита истраживача изворне музике Делвидека, Анико Бодор и Лајоша Киш. Књига се састоји од студија пристиглих на конференцију која је одржана 2015. године. Књига студија меморијалне конференције Анико Бодо 2020. године. *Свеске ризнице насеља; Свеске изворне музике помоћни материјал за обуку инструмената појединачно. Војвођанска радна свеска.*, „*Уметност и заштита споменика културе*, каталог, уредник Ендре Рафаи”

Покрајински буџет: 445 000 динара (3.03), 400 000 динара (3.06), 250 000 динара (3.08)

Заједничко издање: Ласло Галус: Кошница Тамшковић (радни наслов) Првенствени издавач: Савез војвођанских аграрних удружења – Миклош Нађ

Дигитални документи, CD-ROM-ови, плоче: Лорант Тот Петер – Акош Хајверт, уз сарадњу Ане Хајнал и Ервина Жолдоша: *Радноти*; Видео серијал за практичну обуку из народних инструмената за почетнике. Покрајински буџет: 100.000 динара (3.08)

8. Отворена култура

1. Уз стручну сарадњу историчара уметности др хабил. Ендре Рафаи, 2022. године ће се по дсти пут реализовати огледни програм **Уметности и заштите споменика културе**. Уметничка колонија је одличан пример употребе знања, са циљем да се удахне живот у заштиту споменика културе и сачува културно наслеђе овде, у завичају, у оквиру једног уметничког акцијског програма. У циљу подршке, допуне рада уметника, у рад ће се укључити и један културни антрополог, који ће истражити историјат зграда, њиховог коришћења, промена функција, као и становишта везана за њих. Правиће интервјуе, усмене и визуелне презентације. Програм је интерактиван стваралачки процес који мобилише много људи, надлежне организације и институције, као и медије, који се завршава отварањем једне неконвенционалне изложбе. Покрајински буџет: 80 000 динара (3.03), 50 000 динара (3.11)
2. **V Сенћанска Музичка Радионица импровизативне и музике.** Уметнички руководилац радионице је Силард Мезеи. Циљ иницијативе је да у току трајања радионице сакупи српске, мађарске и импровизативне музичаре из регије, на размену искустава, дружење и заједничко стваралаштво. Радионица је отворена и за заинтересоване младе музичаре: желели бисмо да им помогнемо у њиховим првим корацима ка пољу импровизоване музике, и да открију јединствену могућност изражавања која се крије у овој уметничкој форми као и лепоте стварања. Радионицу нећемо одржати у онлајн форми, организоваћемо је само у

случају да то до дозволи епидемиолошка ситуација. Покрајински буџет: 180 000 динара (3.03); 40 000 динара (3.05)

3. Јачање пројеката креативне индустрије путем ЕУ конкурса. Подношење предлога пројеката код програма Еразмус +, Креативна Европа, Леонардо, ИПА ЦБЦ. Припрема пројеката и партнерства. Праћење и увођење европских трендова, чинећи их доступним у нашем региону.

За сараднике Завода планирамо издатке за гориво службеног аутомобила на годишњем нивоу (за манифестације, позиве и стручна саветовања ван седишта,) 500.000 динара из покрајинског буџета (3.02).

9. Резиме и евалуација

Дугорочни циљ Завода је да интегрише културне трендове и трендове у креирању јавних збирки, тачније иновативних решења који добро функционишу, на начин да их обликује како то одговара карактеристикама заједнице, научних, уметничких области и јавних збирки у Војводини. Њихове смернице и принципи – према којима увек мора држати корак са развојем технологије и одговорити на промене – утврђени су још током првих година рада и слеђени су их током функционисања током рада Завода.

Сента, 12. септембар 2022.

Нандор Ујхељи
председник управног одбора